

12 Απριλίου, 1994

[ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, ΠΟΓΙΑΤΖΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ, ΑΡΤΕΜΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙ-
ΔΗΣ, Δ/στές]

ΕΛΛΙΟΥΡΓΙΑ ΠΕΤΤΕΜΕΡΙΑΔΗ ΛΙΜΙΤΕΔ,

Εφeseίοντες-Αιτητές,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ,

Εφeseιβλήτων-Καθ' ων η Αίτηση,

(Αναθεωρητική Έφeseη Αρ. 850)

-
- 5 *Αίτηση για απόκτηση άδειας για εισαγωγή εμπορευμάτων — Ο περί Κανονισμού Εισαγωγών Νόμος (Αρ. 49/62 και 7/67) — Αρμοδιότητα του Υπουργού να περιορίζει με την έκδοση Διατάγματος την εισαγωγή των καθορισμένων στο Διάταγμα εμπορευμάτων για σκοπούς δημοσίου συμφέροντος και επίσης να παρέχει άδεια για την εισαγωγή τέτοιων εμπορευμάτων — Διακριτική ευχέρεια — Ποιός είναι ο ενδεδειγμένος τρόπος άσκησης της.*
- Διοικητικό Δίκαιο — Τεκμήριο υπέρ της ορθότητας της πραγματικής διαπίστωσης από τη Διοίκηση — Πότε κάμπτεται .*
- 10 *Δέουσα έρευνα — Υποχρέωση για διεξαγωγή δέουσας έρευνας — Αρχές που εφαρμόζονται.*
- Υπέρβαση ή κατάχρηση εξουσίας.*
- Πλάνη περί τα πράγματα.*
- 15 *Αιτιολογία διοικητικών αποφάσεων — Πρέπει να είναι σαφής και συγκεκριμένη.*
- Συνταγματικό Δίκαιο — Σύνταγμα, Άρθρο 23 — Δεν διασφαλίζει δικαίωμα εισαγωγής εμπορευμάτων στη χώρα.*
- 20 *Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας του 1973, Παράρτημα II Άρθρο 3(2) και Άρθρο 6.*

Η έφeseη στρέφεται εναντίον της απόρριψης από το πρωτόδικο Δικαστήριο της προσφυγής για ακύρωση της άρνησης του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας ("ο Υπουργός") να παραχωρήσει στους εφeseίοντες άδεια εισαγωγής 50 τόνων ραφινρισμένου πυ-

ρηνελαίου και 20 τόνων παρθένου ελαιολάδου.

Με το περί Κανονισμού Εισαγωγών (Έλεγχος και Ρύθμιση Εμπορευμάτων) Διάταγμα του 1983, όλα τα προηγούμενα Διατάγματα ανακλήθηκαν και τα εμπορεύματα που καθορίστηκαν στον Πρώτο Πίνακα του Διατάγματος αυτού υπόκεινται σε άδεια εισαγωγής. Τα προϊόντα αυτά είναι: "Έλαια φυτικά μόνιμα, ρευστά ή στερεά, ακαθάριστα, ή εξηυγενισμένα ή κεκαθαρωμένα εξαιρέσει του λινελαίου και ρετινελαίου." 5

Οι αιτητές διατηρούν ελαιοτριβείο - συσκευαστήριο στην Ερφήμ Λεμεσού και είναι αδειούχοι παραγωγοί και εμπιαλωτές ελαιολάδου. Τον Ιούνιο του 1986, ζήτησαν την έκδοση άδειας εισαγωγής 50 τόνων ραφιναρισμένου πυρηνελαίου και 20 τόνων παρθένου ελαιολάδου από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας από την Ισπανία, χώρα μέλος της Ε.Ο.Κ. Σε δύο συσκέψεις κατά τη διάρκεια του Ιουνίου του 1986, ο αρμόδιος Υπουργός δήλωσε ότι η εισαγωγή παρθένου ελαιολάδου είναι αποκλειστικό προνόμιο της ΣΕΚΕΠ και ότι δεν θα δοθούν στους αιτητές οι άδειες που ζητήθηκαν. Οι αιτητές ζήτησαν με επιστολή την απάντηση του Υπουργού μέσα σε δέκα μέρες. Επειδή δεν τους δόθηκε καμιά απάντηση, τον Αύγουστο του 1986 καταχώρησαν προσφυγή με την οποία πρόσβαλλαν την παράλειψη του Υπουργού να εκδώσει απόφαση στις αιτήσεις τους. 10 15 20

Ζητήθηκε νομική γνωμάτευση στις αρχές Ιουλίου του 1986 η οποία δόθηκε στις 6 Οκτωβρίου 1986 όταν ήδη οι αιτητές είχαν προσφύγει στο Δικαστήριο. Το θέμα παρέμεινε σε εκκρεμότητα μέχρι τις 26 Ιανουαρίου, 1987 που εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση. 25

Οι αιτητές υπέβαλαν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε με πλάνη περί το νόμο, με την έννοια ότι οι περί Εμπορίας Κυπριακών Ελαιοκομικών Προϊόντων Νόμοι του 1968 (Αρ. 24/68 και 60/68) δημιουργούν αποκλειστικό δικαίωμα εισαγωγής παρθένου ελαιολάδου και ραφιναρισμένου πυρηνελαίου στο ΣΕΚΕΠ. 30

Οι καθ' ων η αίτηση ισχυρίστηκαν ότι ο Υπουργός είχε τη γνωμάτευση του Γραφείου του Γενικού Εισαγγελέα από τις αρχές Οκτωβρίου του 1986 και βάσει του τεκμηρίου της κανονικότητας, πρέπει να θεωρηθεί ότι ενήργησε σύμφωνα με το Νόμο και τη γνωμάτευση. 35

Η Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου επέτρεψε την έφεση για τους πιο κάτω λόγους:

1. Από το Φάκελλο της Διοίκησης είναι φανερό ότι κατά την κρίσιμη για την υπόθεση περίοδο η παραγωγή ελαιολάδου στην Κύπρο ήταν πτωχή και επίσης ότι δεν υπήρξε συγκέντρωση όλων των στοιχείων για να γνωρίζει το Υπουργείο ποιά ήταν η παραγωγή σε ελαιόλαδο και πυρήνα. 40

3 Α.Α.Δ. Ελαιουργία Πεττεμερίδη Λτδ. ν. Δημοκρατίας

2. Το μέρος Γ. του καθορισμένου εντύπου για άδεια εισαγωγής στις δύο αιτήσεις των αιτητών είναι λευκό και ασυμπλήρωτο.

5 3. Όπως φαίνεται στους φακέλλους της Διοίκησης, δόθηκαν την ίδια περίοδο άδειες εισαγωγής σε μεγάλα κιβώτια και σε μικρές φιάλες, για το ραφινάρισμένο πυρηνέλαιο και παρθένο ελαιόλαδο, στο ΣΕΚΕΠ και στις Ηνωμένες Κυπριακές Ελαιουργίες Λτδ.

10 4. Το τεκμήριο υπέρ της ορθότητας της πραγματικής διαπίστωσης από τη Διοίκηση κάμπτεται όταν ο αιτητής κατορθώσει να δημιουργήσει αμφιβολίες στο Δικαστήριο για την ορθότητα της διαπίστωσης του πραγματικού από τη Διοίκηση.

15 5. Το Δικαστήριο δεν είναι ικανοποιημένο ότι ο Υπουργός έκαμε τη δέουσα έρευνα για την ορθότητα της διαπίστωσης των πραγματικών γεγονότων αναφορικά με την ανάγκη έκδοσης άδειας εισαγωγής των εμπορευμάτων που ζήτησαν οι αιτητές. Γι' αυτό και η προσβαλλόμενη πράξη είναι τρωτή για πλάνη περί τα πράγματα. Είναι επίσης προϋόν υπέρβασης και κατάχρησης εξουσίας.

20 6. Η διακριτική ευχέρεια που δίδεται στον Υπουργό, με βάση τον Νόμο, πρέπει να ασκείται με νόμιμο τρόπο, εύλογα και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλα τα ουσιώδη στοιχεία, στα οποία να αποδίδεται η ανάλογη βαρύτητα και να μη βασίζεται σε πλάνη περί το νόμο ή τα πράγματα.

25 7. Η αιτιολογία που περιέχεται στην επιστολή ημερομηνίας 26 Ιανουαρίου, 1987, είναι ασαφής, αόριστη και δεν δίδει την πραγματική και νομική βάση στην οποία στηρίχτηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, η οποία ως εκ τούτου πάσχει από έλλειψη νόμιμης αιτιολογίας.

30 8. Με βάση απόφαση πρωτόδικου Δικαστηρίου το Διάταγμα του 1983 δεν είναι αντίθετο προς τα Άρθρα 23 και 25 του Συντάγματος.

35 9. Το Διάταγμα του 1983 δεν είναι αντίθετο ή ασύμφωνο με το Άρθρο 3(2) και την πρώτη παράγραφο του Άρθρου 6 του Παραρτήματος ΙΙ της Συμφωνίας Συνδέσεως Κύπρου και Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας του 1973.

Η έφεση επιτρέπεται με έξοδα. Η προσβαλλόμενη διοικητική απόφαση ακυρώνεται εξ ολοκλήρου.

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

40 *Impalex Agencies Ltd v The Republic (Minister of Commerce and Industry) (1970) 3 C.L.R. 361.*

Eliades Ltd v The Republic (1979) 3 C.L.R. 259.

Savvides v The Republic of Cyprus (1988) 3 C.L.R. 1359

O. Ghalanos & Son Ltd v Κυπριακής Δημοκρατίας. Απόφαση ημερ. 9/9/1989

Meridian Trading v Minister of Commerce (1987) 3 C.L.R. 1930

Meridian Trading Co Ltd v Του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας. Α.Ε. ημερ. 12.7.1990 5

Hussein Irfan & Others v The Republic (Minister of Commerce & Industry), 3 R.S.C.C. 39.

Έφεση.

Έφεση εναντίον της απόφασης Δικαστή του Ανώτατου Δικαστηρίου Κύπρου (Πιχής, Δ.) που δόθηκε στις 15 Οκτωβρίου, 1988 (Προσφυγές 494/86 και 224/87) με την οποία απορρίφθηκαν οι προσφυγές των εφεσειόντων εναντίον της άρνησης του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας να τους παραχωρήσει άδεια εισαγωγής 50 τόνων ραφιναρισμένου πυρηνελαίου και 20 τόνων παρθένου ελαιολάδου. 10 15

Χρ. Κληρίδης, για τους εφεσειόντες.

Γ. Φράγκου (κα) Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους εφεσίβλητους. 20

Cur. adv. vult.

ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, Δ.: Η έφεση αυτή στρέφεται εναντίον Απόφασης Δικαστή του Δικαστηρίου τούτου, που, στην άσκηση Πρωτοβάθμιας Αναθεωρητικής Δικαιοδοσίας, απέρριψε την προσφυγή των εφεσειόντων, με την οποία ζητούσαν ακύρωση της άρνησης του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας, (ο "Υπουργός"), να τους παραχωρήσει άδεια εισαγωγής 50 τόνων ραφιναρισμένου πυρηνελαίου και 20 τόνων παρθένου ελαιολάδου. 25

Οι λόγοι ακυρώσεως που αναπτύχθηκαν στην έφεση είναι:- 30

1. Ο Υπουργός ενήργησε με πλάνη περί το νόμο.
2. Έλλειψη δέουσας έρευνας και πλάνη περί τα πράγματα.
- 5 3. Ελαττωματική άσκηση διακριτικής εξουσίας και, ως εκ τούτου, κατάχρηση και/ή υπέρβαση εξουσίας.
4. Έλλειψη νόμιμης αιτιολογίας.
- 10 5. Το Διάταγμα με βάση το οποίο ενήργησε ο Υπουργός και συνεπακόλουθα και η προσβαλλόμενη διοικητική απόφαση είναι αντίθετα με το Άρθρο 23 του Συντάγματος.
6. Η προσβαλλόμενη απόφαση είναι αντίθετη με τη Συμφωνία Συνδέσεως της Κύπρου με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

15 Το Άρθρο 3 του περί Κανονισμού Εισαγωγών Νόμου (Αρ. 49/62 και 7/67), (ο "Νόμος") προνοεί:-

20 "(1) Ο Υπουργός δύναται, οσάκις καθίσταται αναγκαίον εν τω δημοσίω συμφέροντι όπως περιορισθή και ρυθμισθή η εισαγωγή εμπορευμάτων ίνα ενθαρρυνθή η τοπική παραγωγή και βιομηχανία, βελτιωθή το εμπορικόν ισοζύγιον, τηρηθώσιν αι διεθνείς υποχρεώσεις ή αναπτυχθή η οικονομία της Δημοκρατίας, διά Διατάγματος δημοσιευομένου εν τη επισήμω εφημερίδι της Δημοκρατίας; να περιορίζη και ρυθμίζη την εισαγωγή των εν τω Διατάγματι καθοριζομένων εμπορευμάτων.

25 (2) Παν Διάταγμα δύναται να εμπεριέχη τοιαύτας δευτερευούσας, επακολούθους και συμπληρωματικές διατάξεις, ως ο Υπουργός ήθελε κρίνει αναγκαίας ή σκοπίμους διά την εφαρμογήν του Διατάγματος και άνευ επηρεασμού της γενικότητας της προμνησθείσας διατάξεως, παν τοιούτον Διάταγμα δύναται να προνοή 30 την προηγουμένην εκ του Υπουργού παροχήν αδειας διά την εισαγωγήν των τοιούτων εμπορευμάτων."

Με βάση το Άρθρο 4, όταν άδεια είναι αναγκαία, δύναμι των διατάξεων οποιουδήποτε Διατάγματος, ο Υπουργός έχει διακριτική εξουσία να παραχωρεί, ή να αρνείται, ή να εκδίδει άδεια με όρους, κατά την κρίση του.

Με βάση το Νόμο, ο Υπουργός εξέδωσε τα περί Κανονισμού Εισαγωγών (Έλεγχος και Ρύθμισις Εμπορευμάτων) Διατάγματα του 1968 έως 1982. 5

Με το Διάταγμα που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας Αρ. 898, ημερομηνίας 24 Σεπτεμβρίου, 1971, Παράρτημα Τρίτον, Αρ. 755, σελ. 679: 10
"Έλαια φυτικά μόνιμα, ρευστά ή στερεά, ακαθάριστα, εξηυγενισμένα ή κεκαθαρμένα ..., εξαιρέσει του ρετινελαίου", έγιναν ελεγχόμενα για σκοπούς περιορισμού και ρύθμισης της εισαγωγής τους.

Με το περί Κανονισμού Εισαγωγών (Έλεγχος και Ρύθμισις Εμπορευμάτων) Διάταγμα του 1983, που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας Αρ. 1831, ημερομηνίας 20 Ιανουαρίου, 1983, Παράρτημα Τρίτο, Μέρος Ι, Τόμος Ι, Κ.Δ.Π. 7/83, σελ. 13, όλα τα προηγούμενα Διατάγματα ανακλήθηκαν και τα εμπορεύματα που καθορίστηκαν στον Πρώτο Πίνακα του Διατάγματος αυτού υπόκεινται σε άδεια εισαγωγής. 15 20

Ο Πρώτος Πίνακας, Κεφάλαιον 8, Κλάση 15.07, έχει:-

"Έλαια φυτικά μόνιμα, ρευστά ή στερεά, ακαθάριστα, εξηυγενισμένα ή κεκαθαρμένα εξαιρέσει του λινελαίου και ρετινελαίου." 25

Οι αιτητές είναι αδειούχοι παραγωγοί και εμφιαλωτές ελαιολάδου, δύναμι της σχετικής νομοθεσίας, και διεξάγουν τις εργασίες τους στην Ερήμε της Λεμεσού, όπου διατηρούν ελαιοτριβείο - συσκευαστήριο. 30

Στις 31 Μαΐου, 1986, απέστειλαν στο Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας επιστολή, στην οποία ανέφεραν ότι αυτοί, το ΣΕΚΕΠ και οι Ηνωμένες Κυπριακές Ελαιουργίες Λτδ. έχουν όλα τα τυπικά προσόντα για εισαγωγή και

εμφιάλωση ελαιολάδου. Ζήτησαν την έκδοση άδειας εισαγωγής πυρηνελαίου και παρθένου ελαιολάδου.

- Την 1η Ιουνίου, 1986, υπέβαλαν τυπικές αιτήσεις πάνω στα καθορισμένα έντυπα για έκδοση άδειας εισαγωγής -
5 20 Μ.Τ. παρθένου ελαιολάδου και 50 Μ.Τ. ραφιναρισμένου πυρηνελαίου - από την Ισπανία, χώρα μέλος της Ε.Ο.Κ.

- 10 Σε σύσκεψη που έγινε στις 9 Ιουνίου, 1986, στο Υπουργείο, για τα αιτήματα του Συνδέσμου Εμφιαλωτών Ελαιολάδου, ο Υπουργός δήλωσε ότι η εισαγωγή παρθένου ελαιολάδου είναι αποκλειστικό προνόμιο του ΣΕΚΕΠ, σύμφωνα με τις πρόνοιες της Νομοθεσίας, αλλά, όσο αφορούσε το αίτημα για την εμφιάλωση παρθένου ελαιολάδου, θα μελετούσε το θέμα ύστερα από νομική γνωμάτευση - (βλ. κόκκινα 255-254 στο Φάκελο 26 Α ΙΙ).
15

Σε παρόμοια σύσκεψη στις 11 Ιουνίου, 1986, ο Υπουργός δήλωσε απερίφραστα στον κ. Πεττεμερίδη, μέτοχο και Διευθυντή των αιτητών, ότι δεν θα δοθούν στους αιτητές οι άδειες που ζητήθηκαν.

- 20 Στις 14 Ιουνίου, 1986, γράφτηκε με μελάνι πάνω στην επιστολή των αιτητών ημερομηνίας 31 Μαΐου, 1986 - (κόκκινο 252 στο Φάκελο 26 Α ΙΙ):-

"Π. Νικολάου

- 25 Οι απόψεις του Υπουργείου έχουν γνωστοποιηθεί στους κ. Πεττεμερίδη σε σύσκεψη που έγινε υπό την προεδρία του κ. Υπουργού την 11.6.86. Με βάση τις αποφάσεις της σύσκεψης για ενέργεια ..."

- 30 Στις 4 Ιουλίου, 1986, ο δικηγόρος των αιτητών, με επιστολή, ζήτησε να δοθεί απάντηση στην αίτηση μέσα σε δέκα μέρες, άλλωσπως θα καταχωρούσε προσφυγή στο Ανώτατο Δικαστήριο.

Στις 5 Ιουλίου, 1986, καταχωρίστηκε με μελάνι πάνω στην επιστολή της 31ης Μαΐου, 1986 - (κόκκινο 252) - το

ακόλουθο σημείωμα:-

Σημ. Το θέμα συζητήθηκε σε σύσκεψη που έγινε στις 11/6/86 υπό την προεδρία του κ. Υπουργού στην οποία περευρίσκετο και ο κ. Πεττεμερίδης και κατά την οποία τους δηλώθηκε ότι δεν θα τους παραχωρηθεί άδεια. 5

Το θέμα ηγέρθηκε και από την ΠΟΒΕΚ με επιστολή της ημερ. 17/6/86 ..."

Επειδή καμιά απάντηση δε δόθηκε, στις 4 Αυγούστου, 1986, οι αιτητές καταχώρισαν την Προσφυγή Αρ. 494/86, με την οποία πρόσβαλλαν την παράλειψη του Υπουργού να εκδώσει απόφαση στις αιτήσεις τους. 10

Στις 2 Ιουλίου, 1986, ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου ζήτησε, με επιστολή, γνωμάτευση από το Γενικό Εισαγγελέα πάνω σε διάφορα θέματα που σχετιζόνταν με την εισαγωγή, εμπορία και εμφιάλωση ελαιολάδου. 15

Στις 6 Οκτωβρίου, 1986, το Γραφείο του Γενικού Εισαγγελέα έστειλε στο Μόνιμο Υφυπουργό - Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου - τη γνωμάτευσή του, στην οποία, μεταξύ άλλων, αναφέρεται:- 20

"(γ) Σύμφωνα με τα πιο πάνω έχω την γνώμη ότι η παραχώρηση άδειας εισαγωγής παρθένου ελαιολάδου και πυρηνελαιίου ελέγχεται από τις διατάξεις του Νόμου 49/62 και επομένως εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Υπουργείου σας." 25

Η γνωμάτευση λήφθηκε στο Υπουργείο στις 10 Οκτωβρίου, 1986. Δόθηκε αντίγραφο στον Υπουργό.

Στις 21 Οκτωβρίου, 1986, σημειώθηκε με μελάνι στο κάτω μέρος της δεύτερης σελίδας της γνωμάτευσης:-

"Οποιαδήποτε απόφαση πιστεύω ότι πρέπει να λάβει σοβαρά υπόψη το ΣΕΚΕΠ και το γεγονός ότι έχει χρέη." 30

5 Στις 22 Οκτωβρίου, 1986, η ΠΟΒΕΚ, με επιστολή της προς τον Υπουργό, αναφέρθηκε στην προεκτεθείσα δήλωση του Υπουργού - ότι δεν μπορεί να δοθεί άδεια εισαγωγής παρθένου ελαιολάδου και τα μέλη της ΠΟΒΕΚ, μέλη του Συνδέσμου Εμφιαλωτών Ελαιολάδου, έπρεπε να κάμουν διευθετήσεις για να προμηθεύονται από το ΣΕΚΕΠ όλη την ποσότητα που χρειάζονται - και ζήτησε όπως δοθεί άδεια εισαγωγής παρθένου ελαιολάδου.

10 Στις 12 Νοεμβρίου, 1986, ο Μόνιμος Υφυπουργός απάντησε:-

15 "Έχω οδηγίες να αναφερθώ στην επιστολή σας προς τον Υπουργό Εμπορίου και Βιομηχανίας με ημερομηνία 22 Οκτωβρίου, 1986 σχετικά με διάφορα αιτήματα του Συνδέσμου σας και να σας πληροφορήσω ότι το ΣΕΚΕΠ πιστεύει πως πρέπει να αναμένουμε πρώτα την απόφαση της προσφυγής μέλους σας στο δικαστήριο για την μη παραχώρηση άδειας εισαγωγής ελαιολάδου και μετά να εξετάσει το αίτημά σας."

20 Μάταια η δικηγόρος που ενεργούσε για το Γενικό Εισαγγελέα ζητούσε επίμονα, με επιστολές, λεπτομερή έκθεση γεγονότων, για να υποβάλει την ένστασή της στην Προσφυγή Αρ. 494/86 - (βλ. επιστολές ημερομηνίας 30 Οκτωβρίου, 1986, 24 Νοεμβρίου, 1986, 8 Δεκεμβρίου, 1986).

25 Στις 21 Ιανουαρίου, 1987, η ίδια δικηγόρος της Δημοκρατίας, με επιστολή προς το Μόνιμο Υφυπουργό, ζήτησε να απαντήσουν στους αιτητές, για να μπορεί να καταχωρίσει ένσταση, άλλως το Ανώτατο Δικαστήριο θα αναγκάζοταν να κακίσει τη συμπεριφορά του Υπουργείου και πα-
30 ρακάλεσε όπως μέσα σε πέντε μέρες κοινοποιήσουν την απάντηση - απόφασή τους στους αιτητές και την ενημερώσουν σχετικά - (βλ. κόκκινα 7 και 6 στο Φάκελο 26 Α ΙΙΙ).

Στις 24 Ιανουαρίου, 1987, δόθηκαν οδηγίες για άμεση ενέργεια.

35 Ο κ. Παναγιώτης Νικολάου, Λειτουργός του Υπουρ-

γείου, ετοίμασε προσχέδιο απαντητικής επιστολής στους αιτητές και ζήτησε από τη δικηγόρο της Δημοκρατίας να ελέγξει το προσχέδιο της επιστολής. Αυτή απέρριψε την παράκληση με τις λέξεις:- "Δεν μπορώ να διορθώνω τις επιστολές σας, λυπούμαι, ό,τι απάντηση θέλετε δώστε". 5

Στις 26 Ιανουαρίου, 1987, υπογράφηκε και στάλθηκε στους αιτητές η πιο κάτω επιστολή:-

"Έχω οδηγίες να αναφερθώ στην επιστολή σας με ημερομηνία 31.5.1986, σχετικά με τις αιτήσεις σας για εισαγωγή 50 τόνων ραφινάρισμένου πυρηνελαίου και 20 τόνων παρθένου ελαιολάδου από την Ισπανία και σας πληροφορήσω: 10

1. Η εισαγωγή παρθένου ελαιολάδου περιορίζεται για αρκετά χρόνια με σκοπό την προστασία και ενθάρρυνση της ντόπιας παραγωγής και βιομηχανίας. 15

2. Περιορισμένες άδειες για εισαγωγή παρθένου ελαιολάδου παραχωρούνται για ανάμιξή του με το ντόπιο παρθένο ελαιόλαδο, με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητάς του και υποβοήθηση της διάθεσής του.

3. Η εισαγωγή ραφινάρισμένου πυρηνελαίου απαγορεύεται με σκοπό την προστασία της ντόπιας βιομηχανίας, που αγοράζει και επεξεργάζεται τη ντόπια ελαιοπυρήνα. Όταν η παραγωγή ελαιοπυρήνα είναι περιορισμένη και η παραγωγή πυρηνελαίου δεν ικανοποιεί τις ανάγκες της ντόπιας αγοράς παραχωρούνται 25
περιορισμένες άδειες για εισαγωγή ουδέτερου πυρηνελαίου με σκοπό το ραφινάρισμά του και την παραγωγή πυρηνελαίου.

4. Εν όψει των πιο πάνω, το αίτημά σας δεν μπορεί να εγκριθεί για σκοπούς προστασίας και ενθάρρυνσης της ντόπιας παραγωγής και βιομηχανίας." 30

Στις 28 Ιανουαρίου, 1987, σε σημείωμα με μελάνι προς το Μόνιμο Υφυπουργό - (βλ. κόκκινο 11 στο Φάκελο 26 Α ΙΙ), αναφέρεται:-

"... Δεν ζητήθηκε από την κα ... να διορθώσει την επιστολή αλλά να μας συμβουλευτεί κατά πόσο υπήρχε οτιδήποτε που θα αποδυνάμωνε την θέση μας.

5 Αναφέρω ότι ο Υπουργός σε συνάντησή του με εμφιαλωτές ελαιολάδου στις 9.6.86 δήλωσε ότι δεν μπορεί να επιτραπεί η εισαγωγή αλλά θα εξητειότο Νομική γνωμάτευση η οποία ζητήθηκε στις 2.7.86. Η γνωμάτευση μας δόθηκε στις 6.10.86 αλλά στο μεταξύ ο κ. Πεττεμερίδης είχε προσφύγει στο δικαστήριο."

10 Την ίδια ημέρα - 28 Ιανουαρίου, 1987 - ο Μόνιμος Υφυπουργός, σε επιστολή του προς το Σύνδεσμο Εμφιαλωτών Ελαιολάδου - ΠΟΒΕΚ, έγραψε:-

15 "1. Στη συνάντηση που έγινε στις 9.6.86, ο κ. Υπουργός σας δήλωσε ότι η εισαγωγή παρθένου ελαιολάδου είναι αποκλειστικό προνόμιο του ΣΕΚΕΠ, σύμφωνα με τις πρόνοιες της Νομοθεσίας.

2. Όσον αφορά το αίτημά σας για εμφιάλωση παρθένου ελαιολάδου αναφέρθηκε ότι θα μελετηθεί αφού ζητηθεί νομική γνωμάτευση.

20 3. Επειδή στο μεταξύ ένα μέλος του Συνδέσμου σας κατέφυγε στο Δικαστήριο πριν να έχουμε οποιαδήποτε νομική γνωμάτευση, πιστεύουμε ότι δεν είναι ορθό να ληφθεί οποιαδήποτε απόφαση τώρα γιατί έτσι προκαταβάλλεται η απόφαση του Δικαστηρίου."

25 Ο δικηγόρος των αιτητών υπέβαλε ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε με πλάνη περί το νόμο, με την έννοια ότι οι περί Εμπορίας Κυπριακών Ελαιοκομικών Προϊόντων Νόμοι του 1968, (Αρ. 24/68 και 60/68), δημιουργούν αποκλειστικό δικαίωμα εισαγωγής παρθένου
30 ελαιολάδου και ραφινρισμένου πυρηνελαίου στο Συμβούλιο Εμπορίας Κυπριακών Ελαιοκομικών Προϊόντων - ΣΕΚΕΠ.

Αυτό αποδεικνύεται από τη δήλωση του Υπουργού τον Ιούνιο του 1986, από τα διάφορα σημειώματα στα οποία

έχει γίνει αναφορά πιο πάνω και την επιστολή προς την ΠΟΒΕΚ, ημερομηνίας 28 Ιανουαρίου, 1987, δύο μέρες μετά την ημερομηνία επιστολής κοινοποίησης της αρνητικής απάντησης προς τους αιτητές.

Η δικηγόρος των καθ' ων η αίτηση ισχυρίστηκε ότι ο Υπουργός είχε τη γνωμάτευση του Γραφείου του Γενικού Εισαγγελέα από τις αρχές Οκτωβρίου του 1986. Ως εκ τούτου, πρέπει να θεωρηθεί, με βάση το τεκμήριο της κανονικότητας, ότι ενήργησε σύμφωνα με το Νόμο και τη γνωμάτευση. 5 10

Πριν τις 10 Οκτωβρίου, 1986, είναι φανερό ότι ο Υπουργός ενεργούσε με πλάνη περί το νόμο. Είναι, όμως, γεγονός ότι, μετά τη λήψη της γνωμάτευσης του Γενικού Εισαγγελέα, όπως αποδεικνύεται από τα διάφορα έγγραφα στο Φάκελο της Διοίκησης, στα οποία έχει γίνει αναφορά, δεν ακολουθήθηκε η γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα, γιατί αναμενόταν αυθεντικότερη γνωμάτευση - δικαστική απόφαση. Το θέμα παρέμεινε σε εκκρεμότητα μέχρι τις 26 Ιανουαρίου, 1987, που εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, όπως έχει προεκτεθεί. 15 20

Ερευνήσαμε το Φάκελο της Διοίκησης και μελετήσαμε τα διάφορα σημειώματα και τις άδειες που εκδόθηκαν στο ΣΕΚΕΠ και στις Ηνωμένες Κυπριακές Ελαιουργίες Λτδ. Είναι πασιφανές ότι η παραγωγή ελαιολάδου στην Κύπρο, στην κρίσιμη για την υπόθεση αυτή περίοδο, ήταν πτωχή. Περαιτέρω, από τα διάφορα σημειώματα και τις εκθέσεις, είναι φανερό ότι δεν υπήρξε συγκέντρωση όλων των στοιχείων για να γνωρίζει το Υπουργείο ποια ήταν η παραγωγή σε ελαιόλαδο και πυρήνα - (βλ., μεταξύ άλλων, κόκκινα 183, 186, 271, 280, 281 και 305 στο Φάκελο 26 Α II και σημείωμα ημερομηνίας 17 Φεβρουαρίου, 1987, στο Φάκελο 26 Α III). 25 30

Το μέρος Γ. του καθορισμένου εντύπου για άδεια εισαγωγής στις δυο αιτήσεις των αιτητών: "ΕΓΚΡΙΝΕΤΑΙ/ ΔΕΝ ΕΓΚΡΙΝΕΤΑΙ η εισαγωγή των εμπορευμάτων ..." και "Άλλοι όροι/Λόγοι αρνήσεως:" είναι λευκό και ασυμπλήρωτο. Έγινε μόνο παραπομπή με τα στοιχεία "SR 296", 35

δηλαδή "see red 296" στο Φάκελο 26 Α ΙΙ, που είναι αντίγραφο της Προσφυγής Αρ. 494/86, που επιδόθηκε στους καθ' ων η αίτηση.

5 Στους Φακέλους της Διοίκησης ενώπιον του Δικαστηρίου φαίνεται πως την ίδια περίοδο δόθηκαν άδειες εισαγωγής, σε μεγάλα κιβώτια και σε μικρές φιάλες, για το ραφινάρισμένο πυρηνέλαιο και παρθένο ελαιόλαδο, στο ΣΕΚΕΠ και στις Ηνωμένες Κυπριακές Ελαιουργίες Ατδ.

10 Το τεκμήριο υπέρ της ορθότητας της πραγματικής διαπίστωσης από τη Διοίκηση κάμπτεται όταν ο αιτητής κατορθώσει να καταστήσει πιθανή την πλάνη, να δημιουργήσει, δηλαδή, αμφιβολίες στο Δικαστήριο για την ορθότητα της διαπίστωσης του πραγματικού από τη Διοίκηση.

15 Στο Σύγγραμμα του Μ. Στασινοπούλου - "Δίκαιον των Διοικητικών Πράξεων", 1951, σελ. 305, διαβάζουμε:-

"Το τεκμήριον όμως τούτο είναι ιδιόρρυθμον, διότι κάμπτεται αφ' ης στιγμής η χαρακτηριστική εις το συζητητικόν σύστημα δραστηριότης του διαδίκου κατορθώσει να καταστήσει πιθανήν την πλάνην, ήτοι να δημιουργήσει παρά τω δικαστή απλώς αμφιβολίας περί της ορθότητος της διαπιστώσεως του πραγματικού εκ μέρους της Διοικήσεως. Εν τοιαύτη περιπτώσει, ο δικαστής, ευρισκόμενος εν α μ φ ι β ο λ ί α, δεν κλίνει προς το τεκμήριον, αλλά τρέπεται προς μίαν των δύο οδών: 20 ή δηλαδή α) διατάσσει αποδείξεις ή β) ακυροί την πράξιν, ίνα η Διοίκησις διαπιστώση τα πραγματικά περιστατικά κατά τρόπον μη καταλείποντα αμφιβολίας. Η ακύρωσις όμως δεν επέρχεται διότι τεκμαίρεται πλάνη της Διοικήσεως (τότε η πράξις θα ηκυροῦτο άνευ ετέρου λόγω της πλάνης), αλλά διότι κρίνεται αναγκαίον 30 όπως απαλλαγή η πράξις της υπονοίας της πλάνης, χωρίς να απαγορευήται η επανάληψις αυτής υπό το αυτό περιεχόμενον. Τοιαύτη επανάληψις θα εσήμαινεν ότι η Διοίκησις αποδεικνύει ήδη το μη πεπλανημένον 35 της διαπιστώσεως των πραγματικών περιστατικών."

Το Δικαστήριο δεν είναι ικανοποιημένο ότι ο Υπουρ-

γός έκαμε τη δέουσα έρευνα. Έχει ισχυρές αμφιβολίες για την ορθότητα της διαπίστωσης των πραγματικών γεγονότων από τη Διοίκηση, αναφορικά με την ανάγκη έκδοσης άδειας εισαγωγής των εμπορευμάτων που ζήτησαν οι αιτητές.

5

Ο Νόμος ήδη απονέμει στον Υπουργό διακριτική εξουσία να εκδώσει ή να αρνηθεί την έκδοση άδειας εισαγωγής. Η διακριτική ευχέρεια, όμως, πρέπει να ασκείται με νόμιμο τρόπο, εύλογα και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλα τα ουσιώδη στοιχεία, στα οποία να αποδίδεται η ανάλογη βαρύτητα, και να μη βασίζεται σε πλάνη περί το νόμο ή τα πράγματα - (βλ. *Impalex Agencies Ltd. v. Republic (Minister of Commerce and Industry)* (1970) 3 C.L.R. 361· *Vassos Eliades Ltd. v. Republic* (1979) 3 C.L.R. 259· *Thomas Savvides v. The Republic of Cyprus* (1988) 3 C.L.R. 1359· *O. Ghalanos & Son Ltd. v. Κυπριακής Δημοκρατίας*, Υπόθεση Αρ. 678/87, (Απόφαση δόθηκε στις 9 Σεπτεμβρίου, 1989, δε δημοσιεύτηκε ακόμα)).

10

15

Από τα στοιχεία ενώπιον του Δικαστηρίου, είναι φανερό ότι ο Υπουργός δεν έλαβε υπόψη του γεγονότα και στοιχεία τα οποία έπρεπε να λάβει και έλαβε υπόψη του εξωγενή στοιχεία. Δεν έγινε η δέουσα έρευνα και η προσβαλλόμενη πράξη είναι τρωτή για πλάνη περί τα πράγματα. Είναι, επίσης, προϊόν υπέρβασης και κατάχρησης εξουσίας.

20

25

Η αιτιολογία που περιέχεται στην επιστολή ημερομηνίας 26 Ιανουαρίου, 1987, είναι ασαφής, αόριστη και δε δίδει την πραγματική και νομική βάση στην οποία στηρίχτηκε η προσβαλλόμενη απόφαση.

30

Η προσβαλλόμενη απόφαση, ως εκ τούτου, πάσχει από έλλειψη νόμιμης αιτιολογίας.

Η συνταγματικότητα του Διατάγματος του 1983 αποφασίστηκε στην υπόθεση *Meridian Trading v. Minister of Commerce* (1987) 3 C.L.R. 1930. Το πρωτόδικο Δικαστήριο είπε ότι το Διάταγμα τούτο δεν είναι αντίθετο ή ασύμφωνο με τα Άρθρα 23 και 25 του Συντάγματος. Το Άρθρο

35

23 του Συντάγματος δε διασφαλίζει δικαίωμα εισαγωγής εμπορευμάτων στη χώρα.

- 5 Η Απόφαση στην υπόθεση *Meridian* εφεσιβλήθηκε για άλλους λόγους - (βλ. *Meridian Trading Co. Ltd. v. Του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας*, Αναθεωρητική Έφεση Αρ. 825, (Απόφαση δόθηκε στις 12 Ιουλίου, 1990, δε δημοσιεύτηκε ακόμα). Βλ., επίσης, *Hussein Irfan & 4 Others and The Republic (Minister of Commerce & Industry)* 3 R.S.C.C. 39· *Impalex Agencies Ltd. v. Republic (Minister of Commerce and Industry)*, (ανωτέρω)).

- 15 Ο ευπαίδευτος δικηγόρος των εφεσιώντων ισχυρίστηκε ότι το Διάταγμα του 1983, με το οποίο τα φυτικά έλαια κηρύχθηκαν ελεγχόμενα εμπορεύματα και χρειάζονται άδεια εισαγωγής, είναι αντίθετο και ασύμφωνο με τις πρόνοιες του Άρθρου 3(2) και του Άρθρου 6 του Παραρτήματος II της Συμφωνίας Συνδέσεως μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, που έχει υπέρτερη ισχύ έναντι της εσωτερικής έννομης τάξης, γιατί συνολογώθηκε με βάση το Άρθρο 169 του Συντάγματος.

- 25 Η Συμφωνία Συνδέσεως δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας Αρ. 1012, ημερομηνίας 22 Μαΐου, 1973, Αρ. 921, σελ. 381. Παρέμεινε σε ισχύ μέχρι την 31η Δεκεμβρίου, 1987, οπότε αντικαταστάθηκε με το Πρωτόκολλο Εφαρμογής του Δεύτερου Σταδίου Εφαρμογής της Συμφωνίας Συνδέσεως, που κυρώθηκε με το Νόμο 321/87.

- 30 Το Άρθρο 3(2) της Συμφωνίας Συνδέσεως του 1973 πρόβλεπε:-

"2. Τα προερχόμενα εκ της Κοινότητας προϊόντα θα ωφελώνται επί τη εισαγωγή των εις Κύπρον των εν Παραρτήματι II εκτιθεμένων διατάξεων."

- 35 Η πρώτη παράγραφος του Άρθρου 6 του Παραρτήματος II πρόβλεπε ότι:-

"Η Κυπριακή Δημοκρατία θα απέχη της εισαγωγής νέων ποσοτικών περιορισμών και επιβαρύνσεων ισοδύναμου αποτελέσματος κατά την εισαγωγή προϊόντων προερχομένων εκ της Κοινότητας."

Το Διάταγμα του 1983 δεν έχει νέα πρόβλεψη αναφορικά με τα έλαια, αλλά επαναλαμβάνει την πρόνοια που περιέχεται στο Διάταγμα του 1971, στο οποίο αναφορά έχει γίνει πιο πάνω. Δεν εισήχθη με το Διάταγμα του 1983 οποιοσδήποτε νέος ποσοτικός περιορισμός ή επιβάρυνση για την εισαγωγή προϊόντων από την Κοινότητα. Το Διάταγμα του 1983 δεν είναι αντίθετο ή ασύμφωνο με το Άρθρο 3(2) και την πρώτη παράγραφο του Άρθρου 6 του Παραρτήματος II της Συμφωνίας Συνδέσεως, τα οποία προνοούν για το μέλλον και δεν επηρέασαν τις υφιστάμενες πρόνοιες.

Για τους πιο πάνω λόγους, η έφεση επιτρέπεται. Η προσβαλλόμενη διοικητική απόφαση ακυρώνεται εξ ολοκλήρου.

Οι εφεσιβλήτοι να πληρώσουν τα έξοδα των εφεσειώτων.

Η έφεση επιτρέπεται με έξοδα.